

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

---

# **МАТЕРІАЛИ**

**міжнародної науково-практичної конференції  
молодих учених**

**«Проблеми та перспективи  
забезпечення цивільного захисту»**

**Черкаси – 2026**

**УДК 614.8; 614.84; 614.83; 623.26; 504.05; 504.06; 351.861; 623.45**

Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 611 с. Матеріали опубліковано українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції молодих учених на базі Національного університету цивільного захисту України. Розглянуто аспекти вдосконалення цивільного захисту держави.

У публікаціях висвітлено широкий спектр актуальних питань, що стосуються сучасних стратегій профілактики надзвичайних ситуацій, інноваційних методів гасіння пожеж та оптимізації управління оперативно-рятувальними підрозділами. Значну увагу приділено розробленню та впровадженню безпілотних систем, робототехніки, автоматичних систем безпеки, а також питанням радіаційного, хімічного захисту та протимінної діяльності. Автори аналізують екологічні аспекти техногенної безпеки, психологічні особливості роботи в екстремальних умовах та сучасні підходи до публічного управління у сфері цивільного захисту.

Матеріали призначені для інженерно-технічних працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, науково-педагогічного складу, ад'юнктів, слухачів, студентів та курсантів закладів вищої освіти України та інших країн світу.

*Рекомендовано до друку засіданням  
науково-інноваційного центру  
Національного університету цивільного захисту України  
(протокол № 30 від 30 березня 2026 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому  
доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією  
у Національному університеті цивільного захисту України  
(протокол № 3 від 18 березня 2026 року)*

## **ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ОХОРОНИ ПРАЦІ В ДСНС**

Кузьменко О.В., курсантка, НУЦЗ України  
НК – Цимбал Б.М., д.держ.упр., доцент, НУЦЗ України

У діяльності рятувальників ДСНС постійно присутні фактори високого ризику, такі як невизначеність ситуацій, відповідальність за життя людей та дефіцит часу для прийняття рішень, які зумовлюють інтенсивні психоемоційні навантаження та знижують стійкість організму, підвищуючи імовірність помилок. Тому безпеку праці слід розглядати ширше за технічні регламенти, оскільки ризик-орієнтований підхід передбачає врахування психологічних аспектів, а не лише нормативної бази [1]. Ризик-орієнтований підхід базується на концепції прийнятного ризику та передбачає прогнозування небезпек, оцінку ймовірності їх виникнення та зниження негативних наслідків. У такому контексті психологічна складова стає невід'ємною, оскільки саме вона визначає здатність працівника діяти адекватно в умовах стресу, невизначеності та високої відповідальності [1].

Психологічний компонент ризик-орієнтованого підходу охоплює кілька напрямів роботи. Насамперед це підготовка персоналу, яка включає тренінги з управління стресом, розвитку критичного мислення та навичок саморегуляції. Наступним елементом є психологічний аудит ризиків, що дозволяє виявляти індивідуальні та групові чинники, які підвищують імовірність помилок у складних ситуаціях [2]. Важливою складовою залишається і культура безпеки, яка зміцнює довіру в колективі, заохочує відкритість у повідомленні про загрози та формує відповідальне ставлення до правил.

Водночас слід враховувати, що хронічний вплив стресів поступово виснажує особистісні ресурси рятувальників, а тому система охорони праці має передбачати заходи профілактики професійного вигорання та підтримки стресостійкості, такі як психодіагностика, психологічний супровід, групові тренінги та програми відновлення, що сприяє зменшенню помилок й підтримує надійність службових дій [3]. Таким чином, психологічна складова ризик-орієнтованого підходу забезпечує перехід від формального виконання інструкцій до усвідомленої, відповідальної та безпечної поведінки, що є ключовим чинником ефективної охорони праці в умовах високих службових ризиків.

### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Здановський В. Г., Радіонов М. О., Шепітчак В. Б., Солтисік Р. А. Застосування ризик-орієнтованого підходу до оцінки виробничих чинників з метою підвищення дієвості системи управління охороною праці. Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. 2021. № 24. С. 12–23.
2. Баклицький І. О. Психологія праці : підручник. Київ : Знання, 2008. 655 с.
3. Лапенко Т. Г., Євменов О. С. Психологічний фактор безпеки праці. Інноваційні аспекти систем безпеки праці, захисту інтелектуальної власності : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Полтава, 30–31 березня 2016 р.). Полтава : ПДАА, 2016. С. 55–59.